

EXTERNA UTVÄRDERINGAR AV UTBILDNINGAR PÅ GRUNDNIVÅ OCH AVANCERAD NIVÅ VID SAHLGRENSKA AKADEMIN 2022–23

Rapport - Kompletterande programmet för tandläkare utanför EU/EES och Schweiz (KUT), 60 hp

Utvärderingsgrupp

Karin Garming Legert, Medicine dr. Grundutbildningsansvarig, Övertandläkare i orofacial medicin, Karolinska Institutet

Eva Levring Jäghagen, Professor, Övertandläkare i Odontologisk radiologi, Umeå universitet

Anna Asztély, Odontologie dr. Leg. Tandläkare, Klinikchef, Folktandvården, Västra Götalandregionen (VGR)

Nastia Zaiats, KUT-student, Malmö Universitet

Förutsättningar

Utvärderingen inleddes med fysiskt möte 14 - 15 november, 2022 vid institutionen för odontologi, Göteborgs universitet. Eva Levring Jäghagen deltog via Zoom.

Till mötet hade en bedömargrupp för KUT-programmet och tandläkarprogrammet bjudits in för information kring utvärderingen av utbildningarna, presentation från bland annat programansvarig för KUT-utbildningen Annika Ekestubbe, programansvarig för tandläkarprogrammet Victoria Franke Stenport, studierektor Ted Lundgren (dåvarande ordförande utbildningskommittén), prefekt Peter Lingström och prodekan Gunnar Tobin, studerande representanter från studentkåren däribland OUR-ordförande Katrin Björnelin, en alumn Flaureta Rexhaj samt lärare (Jan Derks och Johan Bylund) vid tandläkarprogrammet. Platsbesök med guidning av ansvariga för barn- och vuxenkliniken samt SIMU-kliniken och Simodont samt frågestund/återkoppling ingick också.

Bedömargruppen fick tillgång till en digital plattform med länkar till diverse dokument och styrdokument, exempelvis utbildningsplan, kursplanssök, studenternas svar på kursutvärderingar och kursrapporter, examensmålmatrix, exempel på examinationsuppgifter samt en lista på lärare vid institutionen och deras vetenskapliga kompetens. Den kompletterades senare med tjänstgöringsgrad vid tandläkarprogrammet och övrig kompetens (pedagogisk och specialist) samt med TUA-tandläkare/kliniska handledare vid VGR och adjungeringar. Det framgick inte från denna lista vilka av lärarna som tjänstgör vid KUT-programmet.

Ingen skriftlig sammanfattning eller självvärdering förelåg utan genomgången var muntlig. Även styrdokumentet för externa bedömningar föredrogs muntligt för bedömargruppen.

Plattformen med dokument och länkar som bedömargruppen fått ta del av består av en blandning av båda programmens dokument och det har därför varit svårt att hitta de dokument vi sökt.

Många dokument har behövts sökas fram via google. Det förefaller också som att en del av de dokument som enligt styrdokumentet ska delges bedömargruppen inte heller finns i plattformen eller så har de inte kunnat lokaliserats.

Bedömargruppen har inte haft tillgång till alla de dokument som ligger i studentportalen CANVAS och som ansvariga, lärare och studenter refererar till. Bedömningen av dessa har således gjorts utifrån den information vi fått om vad de innehåller.

Bedömargruppen delades i samband med mötet upp i två separata bedömargrupper, en för tandläkarprogrammet och en för KUT. Detta innebar således att varje bedömargrupp från början enbart bestod av en representant med vetenskaplig kompetens (disputerad) samt pedagogisk erfarenhet från annat lärosäte än Göteborgs universitet samt en disputerad avnämare och studentrepresentanter.

Bedömargruppen för KUT har haft flertalet Zoom-möten i olika konstellationer för att diskutera underlagen och vår bedömning, men också för att inhämta information från involverade ansvariga för utbildningen, utöver den vi fick under första mötet. Nastia Zaiats (studeranderepresentant) har inte haft möjlighet att delta i alla möten p.g.a. obligatorisk undervisning och senare heltidsarbete som tandläkare. I december skickades skriftliga frågor till ansvarig för utvärderingen till Ted Lundgren, som besvarades muntligt under ett Zoom-möte i januari.

I februari uppmärksammades att bedömargruppens sammansättning var otillräcklig utifrån de kriterier Sahlgrenska akademien satt upp för utvärdering av program. Det saknades en extern representant från annat universitet i såväl utvärderingsgruppen för KUT som tandläkarprogrammet. Då en del av arbetet skett i grupp med närvaro av representanter från båda bedömargrupperna löstes problemet genom att respektive universitetsrepresentant för de båda utvärderingarna inkluderades i den andra gruppen. Ett nytt platsbesök genomfördes därför den 8 – 9 maj. Karin Garming Legert deltog via zoom. Vid detta möte berördes dock inte KUT-programmet eftersom den information som behövde inhämtas om KUT-programmet redan fanns.

Reflektion kring bedömningsprocessen

Vår reflektion kring bedömningsprocessen är att ett förberedande möte med bedömargruppen innan första träffen, hade kunnat optimera dessa möten då vi hade kunnat förbereda frågor utifrån kvalitetskriterierna och kanske upptäckt att gruppens sammansättning var ofullständig tidigare (omstarten har försenat utvärderingen avsevärt). Vidare att skriftliga svar i stället för muntliga på våra skriftliga kompletteringsfrågor hade minskat tidsåtgången och förbättrat säkerheten i överföringen av information. Dessutom hade en självvärdering med länkar till styrdokument underlättat vårt arbete och troligen gjort att ansvariga för utbildningen kunnat förbereda sig bättre på de frågor som kom från bedömargruppen.

Ett första utkast av föreliggande rapport skickades från bedömargruppen 23.08.23.

Kommentarer på rapporten inkom till bedömargruppen 23.10.16.

Den finala rapporten färdigställdes 23.12.20

Sammanfattande bedömning

Sammantaget är vår bedömning att den 1-åriga kompletterande utbildningen för tandläkare uppvisar en mycket hög kvalitet. Lärarna vid institutionen har hög kompetens och utbildningen är utformad för att studenterna på ett år ska kunna tillägna sig kunskaper, förmågor/färdigheter och förhållningssätt/värderingsförmåga för att de ska kunna få sin legitimation och arbeta i Sverige.

KVALITETSKRITERIER

Grunden för utvärdering med extern bedömning är att avgöra om utbildningen svarar mot följande kvalitetskriterier vilka fastställts i Göteborgs universitets kvalitetspolicy:

1. *De faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål*

Övergripande kommentarer

KUT-studenterna har redan en tandläkarexamen från länder utanför EU/EES, och ska på ett år tillägna sig kunskaper, förmågor/färdigheter och förhållningssätt/värderingsförmåga för att kunna få sin legitimation och arbeta i Sverige. I utbildningsplanen finns samtliga examensmål för tandläkarexamen inkluderade med undantag av det vetenskapliga arbetet om 30hp. Dessutom finns lokala mål;

- ha uppnått en professionell kompetens för att främja anställningsbarheten,
- kunna definiera problem samt söka och värdera kunskap för att lösa frågeställningar som uppkommer i yrkesutövningen och
- visa den kunskap och förmåga som krävs för tandläkaryrket i Sverige.

Samtliga utbildningar vid Sahlgrenska akademien har dessutom som särskild målsättning att bidra till insikt och att främja;

- en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd samt rättvisa
- ökad medvetenhet om genus, jämställdhet och likabehandling

Utbildningen utgår från de centrala ämnesområdena som finns inom odontologi med fokus på professionell utveckling. De ämnesspecifika momenten innefattar teoretisk undervisning till stöd för sjukdomsinriktad och rehabiliterande tandvård.

Under termin 1 ingår teoretisk undervisning om bland annat tandvårdens organisation, etik, jämlikhet, och samhällsodontologi/författningskunskap. Teoretisk och preklinisk undervisning ges i barn- och vuxentandvård där syftet är att repetera och fördjupa de grundläggande och vanligast förekommande kliniska momenten och förbereda inför kommande klinisk behandling genom ett fokus på de faktorer som styr vård- och terapiplanering. Kursen syftar till att ge studenten fördjupade kunskaper i odontologisk behandlingsplanering genom identifiering och värdering av det vetenskapliga underlaget för olika behandlingsinsatser utgående från Socialstyrelsens nationella riktlinjer.

Termin 2 inleds med en kurs i simulerad klinisk tandvård varefter studenternas kliniska färdighetsträning med patient (vuxna och barn) sker som verksamhetsförlagd undervisning i Västra götalandregion och region Värmland. Alla kurser är inom huvudområdet odontologi.

De i programmet ingående kursplanerna är välformulerade och tydliga. Examensmålsmatrisen visar att det finns lärandemål inom de i KUT-programmet ingående kurserna, som sammantaget möter samtliga nationella och lokala examensmål för KUT-programmet.

Utifrån presentationer och dokument är vår bedömning att man vid KUT-programmet, institutionen för odontologi i Göteborg, examinerar samtliga lärandemål i de teoretiska och prekliniska kurserna som ingår i programmet och att de studerande därmed uppnår de teoretiska och prekliniska examensmålen.

Styrkor

Lärandemålen i kurserna examineras med en variation av metoder, såväl som teoretisk tentamina som prekliniska och praktiska prov samt redovisningar och inlämningsuppgifter.

Antalet examinationstillfällen är ett ordinarie, samt två rest tillfällen i de praktiska aktiviteterna. Sammanlagt erbjuds fem provtillfällen för praktiska moment, tre under första provtillfället och ytterligare två vid omregistrering. Antalet examinationstillfällen i de teoretiska aktiviteterna är två per kurstillfälle. Eftersom de praktiska examinationerna är resurskrävande finns inte möjlighet till fler provtillfällen inom kursen. Examinationen ger en god kontroll av den manuella färdigheten och säkerställer att studenten kan koppla ihop teori och praktik vilket är nödvändigt att kontrollera inför kommande VFU. Behörighetsvillkor finns också mellan kurserna på termin 1 och 2.

Återkoppling erbjuds studenterna inom kurserna som ges vid institutionen, både individuellt och i grupp, beroende på kurs. Detta verkar dock inte ha utnyttjats till fullo av studenterna.

Bedömningskriterier och mallar för de flesta av de ingående aktiviteter i kurserna framkommer i förväg då dessa enligt uppgift finns publicerat på CANVAS. Dessa är främst utformade för att beskriva vad studenten ska göra under "passet" eller kursen och är särskilt utvecklat i de prekliniska och kliniska momenten. Men även för de kliniska momenten inom VFU finns beskrivning om vad studenten ska göra under VFU tillsammans med bedömningskriterier.

VFU genomförs inom region Västra Götaland och Värmland med 2 KUT-studerande per tandvårdsklinik som delar på en handledare. Handledaren finns närvarande hela tiden och har ingen egen patientverksamhet under tiden. VFU-klinikerna kalibreras med institutionen genom årliga möten där institutionens förväntningar på kommande VFU-period diskuteras samt VFU-handledarna ämnesuppdateras. Inför uppstart som VFU-handledarna går denne en pedagogisk handledarutbildning. Denna utbildning arrangeras av regionerna och upprepas vart 2-3 år. VFU-ansvarig vid institutionen håller kontinuerlig kontakt (var 4:e vecka) med VFU-klinikerna om studenternas progression. Dessutom hålls utvecklingsamtal i samma syfte med studenterna efter halva VFU-perioden. Eventuella avvikelser inom VFU dokumenteras med tjänsteanteckning och rapport i regionens avvikelserapportsystem.

För varje enskilt moment ges ett omdöme och bedömning av godkänd/icke-godkänd prestation. Detta samlas enligt uppgift i CANVAS så studenten och lärarna/handledarna kan följa studentens progression. Studenterna erhåller även ett skriftligt omdöme från VFU-handledaren avseende samarbetsförmåga, professionellt förhållningssätt men även hur väl studenten kan kommunicera med patienten och medarbetare. VFU-perioden avslutas med en skriftlig slutexamination i form av handläggning av patientfall. Att studenterna har möjlighet att praktisera tandvård inom VFU är viktigt för att målen ska uppnås. Då rutinerna för svensk tandvård skiljer sig mycket från olika länder är det viktigt att få praktisera det i verkligheten. Inom VFU säkerställer man att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål.

Svagheter

Vid samtal med studentrepresentant, ansvariga lärare och handledare i extern VFU vid KUT-programmet samt med avnämare, har framkommit att den kliniska praktiken inom VFU kan skifta i innehåll (patientklientel) och mängd beroende på vilken VFU-klinik studenten gör sin praktik på. Skälen till att den kliniska träningen inte kan optimeras är dels olika inriktning vid VFU-kliniken samt viss patientbrist. Detta innebär att enskilda studenter inte alltid får möjlighet att träna på behandlingar som man räknar med ska ingå i den externa VFU:n men studenten kan ändå bli godkänd eftersom en helhetsbedömning görs av studentens prestation.

Bedömningskriterier och mallar finns inte tillgängliga för de flesta *examinationer*. De bedömningskriterier och mallar som finns beskriver främst de ingående aktiviteterna och finns tillgängliga på CANVAS, men studenterna beskriver svårigheter att finna dem.

Bedömningsmallen för VFU ("checklistan") är i vissa ämnen tämligen ospecifik text i kariologi och parodontologi där kriterier för underkänd är en "klar över- eller underdiagnostik" men ingen vidare förklaring vad detta innebär. Detta innebär att kalibrering är essentiell för en rättvis bedömning. Vid samtal med VFU-handledare och studentrepresentanten framkommer att handledarna inte är tydligt kalibrerade mot varandra i denna bedömning inom VFU. Studentrepresentanten vittnar om att handledarna tolkar bedömningsmallen/checklistan olika. Enligt programrepresentanter används bedömningsmallen i VFU mer som underlag för utvecklingssamtal med student och handledare än som faktisk bedömningsmall. Det är regionen som ansvarar för att handledarna inom samma klinik ska vara kalibrerade mellan varandra, men det föreligger inga krav på kalibrering mellan klinikerna. Detta kan innebära att olika VFU-handledare/kliniker gör sin egen tolkning om vad som är godkänt/underkänt, särskilt eftersom bedömningsmallen är diffus i olika partier.

Resultatet av studenternas behandling av de patientfall som studenterna ska sammanställa skriftligen under VFU och som de betygssätts på, återkopplas inte till VFU-kliniken. Vid våra samtal med VFU-handledare framkommer önskemål om detta.

Rekommendationer

Olika förslag på hur man skulle kunna öka patienttillgången har framkommit under våra samtal och en utökad dialog mellan regionen och ansvariga på KUT-programmet skulle sannolikt kunna påverka patientrekryteringen positivt.

Att det finns en bedömningsmall för VFU är bra, men den är av skiftande kvalitet mellan ämnen och kan revideras samt mer tydligt användas som dess syfte är.

Bedömningskriterier och mallar för examinationer och andra ingående aktiviteter är inte ett måste men ett verktyg som underlättar för studentens lärande.

Insatser för ökad kalibrering mellan VFU-handledarna och mellan VFU-klinikerna bör göras.

Återkoppling till VFU-kliniken/handledaren av de skriftliga patientfallen för ökad kalibrering mellan institutionen och VFU-kliniken.

2. Undervisningen sätter studenternas lärande i centrum

Övergripande kommentarer

Programmet räknar med att studenten redan har de grundläggande kunskaper som krävs för att vara tandläkare och utbildningen koncentreras därför kring praktik och professionell utveckling. Studenterna, som kommer ifrån olika delar av världen, har dock olika behov av kunskap och kompetens genom att grundutbildningarna skiljer sig mellan länder.

Programmet ges inte med någon särskild pedagogisk modell utan har en pedagogisk målsättning som innebär att studenterna ska öva sin förmåga att själva styra över sin inläring och att utveckla en förståelse av det som studerats. För detta har de stöd av lärare och kliniska handledare. Målet är också att de ska utveckla en god förmåga att kommunicera med såväl kollegor och patienter som samhället i övrigt, samt god förmåga att arbeta effektivt i arbetsgrupper av olika slag.

Styrkor

Programmet genomförs med stor del klinisk färdighetsträning kompletterad med ämnesspecifika odontologiska och medicinska moment där studenten står i centrum för inläringen.

Den kliniska färdighetsträningen innebär att studenterna tränar praktiskt kliniskt tandläkararbete under handledning. Träningen i preklinik genomförs i många fall som scenarion med praktiska övningsarbeten. Härvidlag sätts den fiktiva patienten i centrum och studenten får en helhetssyn på den behandling som denne genomför som "tandläkare".

Under VFU praktiserar studenterna som tandläkare 36 timmar/vecka under 15 veckor (22,5hp). Detta sker under handledning av en handledare som själv inte har patienter när KUT har sin praktik. En tandsköterska assisterar och är en god handledarresurs. Detta säkerställer att studenternas praktik står i centrum och behandlingen utförs patientsäkert. Vi noterar också vid jämförelse med tandläkarprogrammet att det är en handledare på två studenter vilket ger hög handledartäthet och god patientsäkerhet i den kliniska situationen. Om konflikt uppstår mellan studenten och VFU-kliniken finns möjlighet att studenten får byta VFU-klinik. Tydliga skriftliga avtal mellan institutionen och VFU-kliniken reglerar hur liknande situationer ska hanteras.

Svagheter

Utbildningen är fylld lärandeaktiviteter med kunskap och kompetens som ska förmedlas till alla studenter oavsett bakgrund. Olika nivåer på kunskap och kompetens hos KUT-studenterna medför att gruppen riskerar att vara mycket heterogen med olika behov i olika ämnen. Detta uppmärksammas inte utan alla studenter får samma innehåll. En utbildning anpassad till de svagheter den enskilda studenten har skulle kunna optimera utbildningen.

Vid våra samtal med lärare, VFU-handledare och studenter framkommer att det till följd av all kunskap och kompetens som ska ges vid vissa tillfällen under terminerna kan vara ont om tid för inläsning och reflektion, både under den delen av programmet som ges på institutionen och inom VFU.

Rekommendationer

Om möjligt, se över möjligheten till att individanpassa utbildningen i någon utsträckning.

Se över schemat för en jämnare belastning och möjlighet att införa mer tid för inläsning och reflektion.

3. Undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet

Övergripande kommentarer

Eftersom studenterna i KUT-programmet redan har en tandläkarexamen från länder utanför EU/EES, är de kurser som ingår i programmet inriktade på centrala odontologiska ämnesområden med fokus på professionell utveckling. Innehållet i kurser med odontologi utgår från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Ett av högskoleförordningens examensmål för KUT-programmet är också att studenten ska *visa fördjupad förmåga att på vetenskaplig grund diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar inom det odontologiska området, samt att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information*. Detta nationella mål ingår i flertalet av kurserna tex VFUTLK där målet är att studenterna ska kunna visa förmåga till helhetssyn på människan samt genomföra behandlingar utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet, samt i kurserna TLKSVT, TLKSKK och TLKSVT där följande lärandemål ska nås;

- identifiera det vetenskapliga stödet för olika vårdinsatser
 - värdera det vetenskapliga underlaget för olika behandlingsinsatser,
 - redogöra för det odontologiska kunskapsområdets vetenskapliga grund samt ha insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete
 - beskriva begreppet vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.
- I kursen TLKINT ska studenten ska kunna utföra en enkel informationssökning och kunna orientera sig i GUL.

Styrkor

Tyngdpunkt på kurser med preklinisk/klinisk praktik där innehållet och formen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Lärarna har hög kompetens och bedriver aktiv forskning vilket borgar för god vetenskaplig grund även i undervisningen. Dessutom är många specialister eller motsvarande och kombinationsanställda, d.v.s. har klinisk tjänstgöring inom ramen för sin universitetsanställning. Detta ger goda förutsättningar för beprövad erfarenhet inom respektive lärares ämnesområde.

Högskoleförordningens examensmål säkerställs genom vetenskapliga lärandemål i flertalet kurser.

Svagheter

Åldersstrukturen på lärarlaget. Mer än hälften av de lärare som är upptagna i lärarlistan är 60 år eller äldre, en del har redan passerat pensionsålder och några har gått i pension.

Rekommendationer

Viktigt att institutionen får stöd av fakultet och VGR i planeringen för kompetensutveckling av framtida lärare vid institutionen för att upprätthålla den höga vetenskapliga nivån på kollegiet. Viktigt med specialistutbildning och att Sahlgrenska akademien gör satsningar för att fler ska kunna forskarutbilda sig inom odontologi.

4. Lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll

Övergripande kommentarer

Programmet har en programansvarig och en VFU-ansvarig lärare förutom kurs- och momentansvariga lärare i respektive kurs. Flertalet lärare inom tandläkarprogrammet deltar mer eller mindre även i KUT-undervisningen, men vi har ingen information om vilka lärare detta är. Vid genomlysning av kompetensen hos lärarna som är verksamma inom tandläkarprogrammet vid institutionen, så är den god och består enligt den bemanningslista vi fått tilldelat oss av:

20 disputerade lektorer varav 12 docenter

10 professorer, varav en arbetar 5% inom tandläkarprogrammet

2 adjunkter

1 biträdande lektor

2 gästlärare (pensionerade lektorer?)

5 forskare med undervisningsuppdrag

Ytterligare 2 forskare som totalt tjänstgör motsvarande 1 heltidstjänst har inget utbildningsuppdrag.

Totalt är **42** personer anställda vid institutionen, de jobbar hel- eller deltid på totalt **31,3** tjänster.

Av dessa 42 har 27 handledarutbildning, 26 arbetar med pedagogiskt utvecklingsarbete, 29 har gått 1-3 högskolepedagogiska delkurser och 6 har detta inplanerat.

Av de 42 har 34 tandläkarexamen, två har tandhygienistexamen, en tandteknikerexamen, en är psykolog, en biomedicinsk analytiker, en biokemist, en farmakolog och en mikrobiolog. Majoriteten av tandläkarna är specialister eller motsvarande i olika odontologiska ämnen och arbetar med förenade anställningar i VGR.

I den redovisning vi har fått kan vi se att nio adjungerade lektorer finns vid institutionen, som arbetar mellan 20-50%. Exakt vad de har för uppdrag och deras del i undervisningen är oklar, men de är disputerade och torde utgöra en resurs både vetenskapligt, i den kritiska massan och i undervisningen. Möjligen tillhör några av dessa TUA-övertandläkarna inom regionen.

All klinisk praktik genomförs som VFU inom region Västra Götaland och Värmland. Regionerna ansvarar för kurser i pedagogisk kompetensutveckling för handledarna medan institutionen ansvarar för ämneskompetensutveckling. Det är oklart om det finns VFU-handledare inom KUT-programmet som är övertandläkare och på så sätt kan bidra med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. TUA-övertandläkarna fungerar dock som kommunicerande länk mellan institutionens lärare och de handledande TUA-allmäntandläkarna.

Styrkor

Lärarna vid institutionen har hög kompetens i form av forskarutbildning. Dessutom är många specialister eller motsvarande och de är kombinationsanställda, d.v.s. har klinisk tjänstgöring inom ramen för sin universitetsanställning. Detta ger goda förutsättningar för att lärarna ska kunna upprätthålla sin kliniska kompetens och att arbetet bedrivs evidensbaserat inom respektive lärares ämnesområde.

De kliniska handledarna inom regionerna har i hög utsträckning högskolepedagogisk utbildning.

Vid den kliniska praktiken är det en handledare på två studenter vilket ger hög handledartäthet och god patientsäkerhet i den kliniska situationen.

Svagheter

En svaghet är åldersstrukturen på lärarlaget. Mer än hälften av de lärare som är upptagna i lärarlistan är 60 år eller äldre, en del har redan passerat pensionsålder och några har redan gått i pension men arbetar som gästlärare.

Rekommendationer

Det är viktigt att institutionen får stöd av fakultet och VGR i planeringen för kompetensutveckling av framtida lärare för att upprätthålla den höga vetenskapliga nivån på kollegiet. Likaså är det viktigt med specialistutbildning och att Sahlgrenska akademien gör satsningar för att fler ska kunna forskarutbilda sig inom odontologi.

5. Utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov

Övergripande kommentarer

Den sammantagna bedömningen är att utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov.

Syftet med KUT-utbildningen är att tillvarata kunskap och kompetens som har inhämtats i andra länder än i Sverige och att fler personer med utländsk utbildning kan få ett arbete i nivå med sin kompetens. Inom vissa yrken, däribland tandläkare, krävs ofta en komplettering av individens kunskaper och kompetens för svensk tandläkarlegitimation. Inom utbildningen arbetas även med olika språkstödande insatser som fokuseras mot det fackspråk som används.

Det ges ingen repetition av basvetenskapliga/medicinska ämnen utan detta förväntas studenterna ha kunskap i sedan grundutbildningen. Relevanta kliniska moment tränas i prekliniken och i simulerade situationer innan studenten får behandla patienter under den verksamhetsförlagda utbildningen utanför akademien. De lärare, studenter och avnämare som vi pratat med upplever att den prekliniska träningen är för begränsad och att mer tid borde avsättas för preklinisk träning, särskilt träning i fyllningsterapi, så att studenterna blir bättre förberedda inför VFU. Detta är dock inte möjligt på grund av platsbrist då KUT-studenterna delar lokal med tandläkarprogrammet. Viss undervisning genomförs tillsammans med grundutbildningen, bland annat har de enligt studentrepresentanterna gemensamma seminarier, speciellt patientfallsseminarier. Genomströmningen på programmet är mycket god och i princip alla som antas får examen.

Styrkor

Utbildningen utgår från de centrala ämnesområdena som finns inom odontologi med fokus på professionell utveckling. Syftet är att studenten ska få fördjupade kunskaper i odontologisk behandlingsplanering genom identifiering och värdering av det vetenskapliga underlaget för olika behandlingsinsatser utgående från Socialstyrelsens nationella riktlinjer.

Avsaknad av repetition av basvetenskapliga ämnen som tex tandanatomi för patientsäker kavumpreparation eller extraktion, repeteras där det är nödvändigt i respektive ämne.

Praktiska moment tränas dels i prekliniken, dels i simulerade situationer (SIMU) där träningssituationen simulerar en verklig patient. Praktiska prov ska vara godkända innan studenten får behandla patienter. Detta förbereder studenterna innan de går ut på VFU.

Den kompletterande högskoleutbildning för akademiker med utländsk examen vid GU har visat sig underlätta tandläkare från tredje lands inträde på arbetsmarknaden på rätt kompetensnivå.

Svagheter

Eftersom KUT-studenterna de facto är färdiga tandläkare är det mindre lämpligt att ha samundervisning med grundutbildningen, även om detta sker i mindre utsträckning. Den undervisningen kan uppfattas som mindre relevant och som att tid förloras som skulle kunnat användas till annat.

Det föreligger brist på vissa patientbehandlingar som studenterna förväntas göra inom VFU tex endodontisk behandling inklusive kavumpreparation. Om behovet av en viss behandling inte kan tillgodoses och det anses synnerligen viktigt kan denna behandling ersättas med träning på simulerad patient tex i SIMU på institutionen. Detta innebär att studenter som gör sin VFU på långt avstånd från institutionen kan behöva ordna med boende på nytt och att examen kan bli försenad.

Rekommendationer

Undvika samundervisning med grundutbildningen.

Då KUT-studenterna har skiftande erfarenhet av det praktiska arbetet som tandläkare och viss patientbrist föreligger inom VFU (rätt behandlingsbehov) skulle den prekliniska träningen och träning i SIMU – gärna med träningsituationer som simulerar en verklig patient, kunna utökas. Detta kan eventuellt göras individanpassat i det ämne som KUT-studenten har störst behov. Ökat samarbete med regionerna för att säkerställa att alla studenter får behandla patient med behandlingsbehov som krävs för att de studenterande ska nå de uppsatta lärandemålen och få bred kompetens inom klinisk odontologi.

6. *Studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen*

Övergripande kommentarer

KUT-programmet är litet, endast 20 helårsstudenter. Programansvarig har regelbunden kontakt med hela studentgruppen antingen fysiskt eller digitalt, även under VFU-perioden där studenternas synpunkter tas tillvara. Gruppen har studentrepresentanter som därutöver vid behov kontaktar programansvarig/lärare. Studenterna informeras vid kursstart om deras möjligheter till dialog med ansvariga. Till detta tillkommer sedvanliga kursvärderingar där man kontinuerligt i alla programmets kurser efterfrågar studenternas synpunkter liksom utvärderingar (analys) av kursvärderingarna i de fall tillräckligt många studenter svarat på kursvärderingarna.

Studenterna vid institutionen har en studentrepresentationsplats i institutionens utbildningskommitté men deltar inte särskilt ofta, enligt uppgift på grund av examinationer och moment med obligatoriskt deltagande. Bedömargruppens kunskap om studentrepresentation i övriga kommittéer och nämnder vid universitetet är osäker men vi uppfattar det som att KUT-studenterna inte är representerade. Detta kan dock bero på att KUT-studenterna representeras av andra kategorier av studenter, exempelvis tandläkarstudenter och/eller att de inte hinner förstå nyttan och känna sig manade under den korta utbildningen.

Programvärderingar av helt program genomförs efter varje årskull. I den redovisning vi har fått ta del av finns ett dokument benämnt ”Uppföljning programmets kvalitetsarbete” som gäller kvalitetsarbetet 2021/2022. Uppföljningen är koncentrerad på hur man tagit tillvara studenternas erfarenheter och synpunkter genom tät dialog men inget om hur studenternas möjlighet till att utöva inflytande på utbildningen har förbättrats. Snarare konstaterar man att färre svarar på kursenkäterna.

Styrkor

Eventuella synpunkter tas till vara i tät dialog med studenterna och i kursvärderingar efter avslutade kurser.

Under VFU:n har programansvarig utvärdering med VFU-handledarna var 4:e vecka och får därmed information om studenternas progression men även andra viktiga aspekter som framkommer under studenternas VFU-placering.

Programansvarig har halvtidssamtal med studenterna när de är på VFU (via telefon eller zoom).

Svagheter

Kursvärderingar genomförs men med relativt låg svarsfrekvensen, runt 50%.

Rekommendationer

Ständig påminnelse och uppmuntran om studenters möjlighet att påverka sin och efterföljande studenters utbildning och vilka möjligheterna är att göra det.

7. En för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger

Övergripande kommentarer

KUT-studenterna delar utrymme på institutionen med tandläkarprogrammet. Det är trångt i institutionens samlingsutrymmen och allmänna ytor. Mycket möda har lagts på att bygga om så att lokalerna blir mer ändamålsenliga.

För preklinisk praktik finns simulatorer förutom ”dockor” och den kliniska praktiken sker i sin helhet som VFU både i region Västra Götaland och Värmland.

Viss samundervisning sker med termin 9 på grundutbildningen (seminarier).

Styrkor

Lokalerna används på bästa sätt. Det finns ett stort användarvänligt uppehållsrum som delas med tandläkarstudenterna. Studenterna har också ett matrum med mikrovågsugnar som har byggts ut. Datasalen är nyrenoverad med flera tillgängliga datorer.

Simulatorer finns för träning i preklinik. Dessa uppmuntrar även till olika övningar där den simulerade situationen framställs som en patientsituation. Det understryks dock att simulatorerna inte kan ersätta patientbehandling utan bara förbereda studenterna bättre inför patientbehandling.

Svagheter

VFU-placeringarna roterar mellan olika kliniker. Genom att ha fler ”fasta” placeringar/kliniker skulle handledare och övrig personal på klinikerna få mer handledningserfarenhet och kunna kalibrera sina bedömningar bättre. Dessutom skulle färre antal kliniker underlätta samarbetet med institutionen.

Delar av studentgruppen genomför sin VFU i region Värmland på grund av att det finns för få kliniker som tar emot KUT-studenter i region Västra Götaland. Andra studenter kan få sin placering på långt avstånd från deras ordinarie bostad i VG regionen. Studenterna ska själva ordna med boende vid VFU-placeringen, vilket för en del kan vara problematiskt och utgöra en oro för studenterna det gäller.

Rekommendationer

Att undvika samundervisning med grundutbildningen där det inte är tydligt ändamålsenligt.

Öka inslaget av preklinisk träning och med simulerade patientsituationer som förberedande moment inför VFU, eventuellt genom ändrad schemaplanering gentemot tandläkarprogrammet.

8. Kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

Övergripande kommentarer

I alla ingående kurser genomförs kursvärderingar som sedan utvärderas, analyseras och sammanställs i en kursrapport. I rapporten ska även anges eventuella förändringar som införts

sedan föregående utvärdering liksom beslutade förändringar som ska genomföras efter den nuvarande analysen. Enligt ordföranden i Utbildningskommitten görs årligen även en analys av programmet som muntligen återrapporteras till universitetet i så kallade dialogmöten. Om denna analys av programmet även görs skriftligt är oklart. Bedömargruppen har inte fått tillgång till någon analys utöver dokumentet: "Uppföljning programmets kvalitetsarbete" som är koncentrerad på hur man tagit tillvara studenternas erfarenheter och synpunkter och hur utbildningen ger möjlighet för studenterna att utöva inflytande på utbildningen (se vidare under punkt 6).

Styrkor

Genom det kontinuerliga uppföljnings- och utvecklingsarbetet erhålls en överblick över kvaliteten i programmet. Åtgärder som bör vidtas framkommer och handlingsplaner för åtgärder för förbättring och optimering kan tas fram och följas upp.

Svagheter

Resultaten från kursvärderingarna baseras på ett fåtal studenter och kan därför inte läggas för mycket vikt vid.

Rekommendationer

Samtliga analyser av programvärderingarna (programenkäterna) borde vara skriftliga för en kontinuerlig uppföljning av programmets kvalitet. Likaså bör en skriftlig handlingsplan upprättas om förbättringsarbete behövs.

Bedömargruppen bör även rapportera eventuella utvecklingsområden som inte tydligt kan hänvisas till något av kriterierna.

Sökanden till KUT-programmen har ofta en mycket skiftande bakgrund där tidigare erfarenhet av tandvård kan skilja sig mycket från individ till individ. Syftet med urvalsprocessen är att identifiera sökanden som framgångsrikt ska kunna genomföra utbildningen. Vikten av att ha en urvalsprocess där den sökandes förutsättningar bedöms på ett så rättssäkert, individbaserat och okomplicerat sätt som möjligt betonas därför. Både för att identifiera studenter som kan genomföra utbildningen smidigt men även för att de tandläkare som examineras genom programmet ska uppfylla den kompetens som förväntas.

Med tanke på studenternas skiftande tidigare erfarenheter skulle en ökad individanpassad utbildning ytterligare öka kvalitén på programmet och kompetensen hos de studenter som examineras.

Karin Garming Legert
Med dr. GUA,
Karolinska Institutet

Eva Levring Jäghagen
Professor
Umeå Universitet

Anna Asztély
Odont dr.
Folktandvården

Nastia Zaiats
KUT student
Malmö Universitet